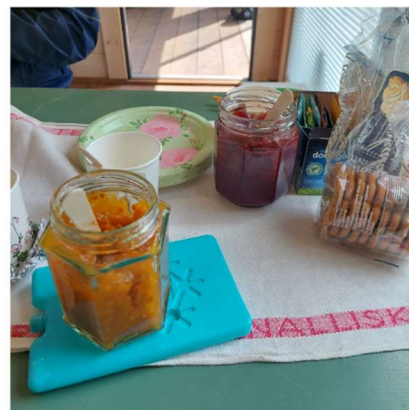
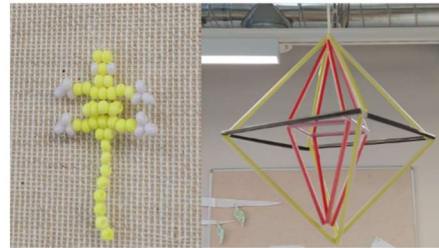


Työttömien tulevaisuuden taidot -hanke

1.12.2022 - 31.12.2023



Työttömien Tulevaisuuden Taidot- hanke (ESR)

Tervo-Vesanto

Sisällys

1 Hankkeen tiivistelmä	2
Abstract.....	3
2 Hankkeen lähtökohdat.....	5
3 Hankkeen toteuttaminen.....	6
3.1 Avoin toiminta ja ryhmätoiminta.....	6
3.2 Työ- ja toimintakyvyn selvitykset.....	7
3.3 Digitaikurssi	9
3.4 Job shadowing -pilotti.....	11
3.5 Työnhakijoiden palveluiden kehittäminen, ”työttömän tiekartta”	13
3.6 Monialainen yhteistyö ja verkostoissa toimiminen	14
4 Tulokset.....	16
4.1 Kykyviisari: muutos osallisuuden kokemuksessa.....	16
4.2 Muutoksen osallistujien statuksissa	17
4.3 Mitä hankkeesta jää?.....	18
Liite 1. Työttömän tiekartta	20
Liite 2. Kerätyt palautteet (31 kpl)	24
Avoimet palautteet.....	26

1 Hankkeen tiivistelmä

Työttömien tulevaisuuden taidot -hanketta eli TTT-hanketta toteutettiin Vesannon ja Tervon kunnissa 1.12.2023–31.12.2023. Hankkeessa perustettiin Vesannolle matalan kynnyksen yhteisöllinen tila, jota hyödynnettiin säännöllisellä avointen ovien toiminnalla, digitaitokurssilla, ryhmätoiminnassa sekä yksilöohjauksessa. Tervossa ryhmätoimintaa ja yksilöohjausta toteutettiin pääasiassa kunnanvirastolla.

Hankkeen toimintaperiaatteena yksilöllisessä ohjauksessa oli asiakkaan elämäntilanteen huomioiminen ja toimijuuden tukeminen. Asiakkaita ohjattiin työnhaussa, verkkoasioinneissa, alanvaihtopohdinnoissa ja työkyvyn arvioinneilla, sekä monin muin yksilöllisiin tarpeisiin perustuvain keinoin. Lisäksi tuettiin työnantajia työllistämiseen liittyvissä asioissa, kuten palkkatuen hakemisessa ja työkokeilujen järjestämisessä.

Hanke tavoitti 47 osallistujaa, ja lisäksi ohjattiin esimerkiksi puhelimitse useita henkilöitä, joiden kanssa ei täytetty osallistujalomakkeita. Osallistujien iät vaihtelivat nuoresta aikuisesta eläkeikäisiin. Osallistujissa oli niin työttömiä, eläkeläisiä, opiskelijoita kuin työssäkäyviäkin henkilöitä. Erityisesti Vesannolla näkyi myös maahan muuttaneiden ohjauksen tarve.

Erityisesti nuoria pyrittiin tukemaan job shadowing -pilotilla, jossa nuoret kuulivat yrittäjien tarinoita ja alaesittelyitä, sekä osallistuivat itselleen mielenkiintoisen yrittäjän varjostamiseen tämän työpäivän aikana. Nuorilta saadun palautteen mukaan toimintamalli oli toimiva, ja sitä voitaisiin käyttää myös peruskouluikäisten nuorten kanssa.

Digitaitokurssille osallistui ryhmä heikot digitaidot omaavia asiakkaita, joiden työllistymiseen digitaitojen opiskelun ajateltiin vaikuttavan. Digitaitokurssilla käsiteltiin Tieken aloittelevan käyttäjän taitotasoon kuuluvia aiheita. Kurssin osallistujilta kerätyn palautteen mukaan kurssi onnistui, ja se arvioitiin arvosanalla 4,17 (asteikko 1–5).

Lisäksi molemmissa kunnissa järjestettiin ryhmätoimintaa, jolla pyrittiin lisäämään osallisuuden kokemusta ja torjumaan yksinäisyyttä. Ryhmätoiminnan sisällön päättivät osallistujat, raameiksi asetettiin ainoastaan kustannusten minimointi.

Hankkeessa hankittiin ostopalveluna työterveyslääkärin palveluita ja työkykyselvitykseen liittyviä tutkimuksia. Työkykyselvityksissä tutkittiin asiakkaiden työ- ja toimintakykyä kokonaisvaltaisesti. Asiakkaat ohjautuivat selvityksiin sosiaalipalveluista ja te-palveluista heikentyneeksi arvioidun työkyvyn perusteella. Asiakkaat ohjautuivat mm. neuropsykologin ja fysiatrinv tutkimuksiin. Selvitystyön perusteella haettiin asiakkaille heille terveydentilan perusteella kuuluvia etuuksia.

Hankkeen indikaattorina käytettävän Kykyviisarin rahoitus muuttui kesken TTT-hankkeen toiminnan. Tulosten vertaaminen muuttui hankalammaksi Kykyviisarin ylläpitäjän vaihtuessa. Kykyviisari koettiin asiakkaiden toimesta myös raskaaksi arviointivälineeksi. Hankkeen päättyessä aloitustilanteen vastauksia oli saatu 15 kappaletta ja asiakkuuden lopetustilanteen vastauksia 8. Erityisen tärkeänä pidettiin digitaitokurssilaisten osallisuuden kokemuksen mittaamista. Muutokset Kykyviisarin osallisuutta käsittelevän osion palautteissa olivat kaikkien vastanneiden kesken nousu 65,8 prosentista 74,8 prosenttiin. Muutos digitaitokurssille osallistuneiden kohdalla oli 70,5 prosentista 70,2 prosenttiin.

Hankkeen aikana asiakkaita työllistyi eri mittaisiin työsuhteisiin, aloitti opiskelun tai kuntoutuksen ja siirtyi sairasetuuksille. Hankkeessa aloittaessaan osallistujista 33 ilmoitti olevansa työttömänä, ja poistuessaan

hankkeesta näin ilmoitti 15. Työmarkkinatuen kuntaosuuksiin hankkeen toiminnalla ei ollut vaikutusta. Hankkeen aikana kirjoitettiin sekä työttömille työnhakijoille tarkoitettu infopaketti työttömän oikeuksista ja velvollisuuksista, sekä työnantajille tiivistetty ohje työllistämisen tukimuodoista. Nämä jäivät kuntien käyttöön hankkeen päättyessä.

Abstract

Future Skills of the Unemployed -project (abbreviation TTT after the Finnish name of the project) took place in the municipalities of Vesanto and Tervo in 1.12.2023–31.12.2023. The project established a communal space to Vesanto. The project organized communal activities, such as a course of digital skills, group activities and individual counselling in that space for people in Vesanto. In Tervo the project organized individual counselling and group activities mainly in the municipal office.

In individual counselling project workers considered the customers life situation and supporting their own agency. Customers were guided in job search, digital services, discussing their career options and surveying their abilities to work, as well as other means depending on their personal needs and aspirations. Project workers also helped employers in matters of employing, such as applying for salary support ("palkkatuki" in Finnish) and organizing training periods ("työkokeilu") for new workers.

There were 47 customers/participants in the project, and additionally a few people only needed counselling via phone and so did not fill the customer forms. Participants varied in all ages from young adults to elderly. Participants' statuses varied from unemployed to pensioners, and students to workers. Immigrants were one important group if participants especially in Vesanto.

Young people in particular were supported in a "job shadowing" -pilot, in which the group of young adults heard career stories from entrepreneurs of their interest, and of different professions. They also took part in "shadowing" said entrepreneurs during their normal work day. According to the feedback from these young people, this operating model worked well, and could be utilized for even younger people in schools.

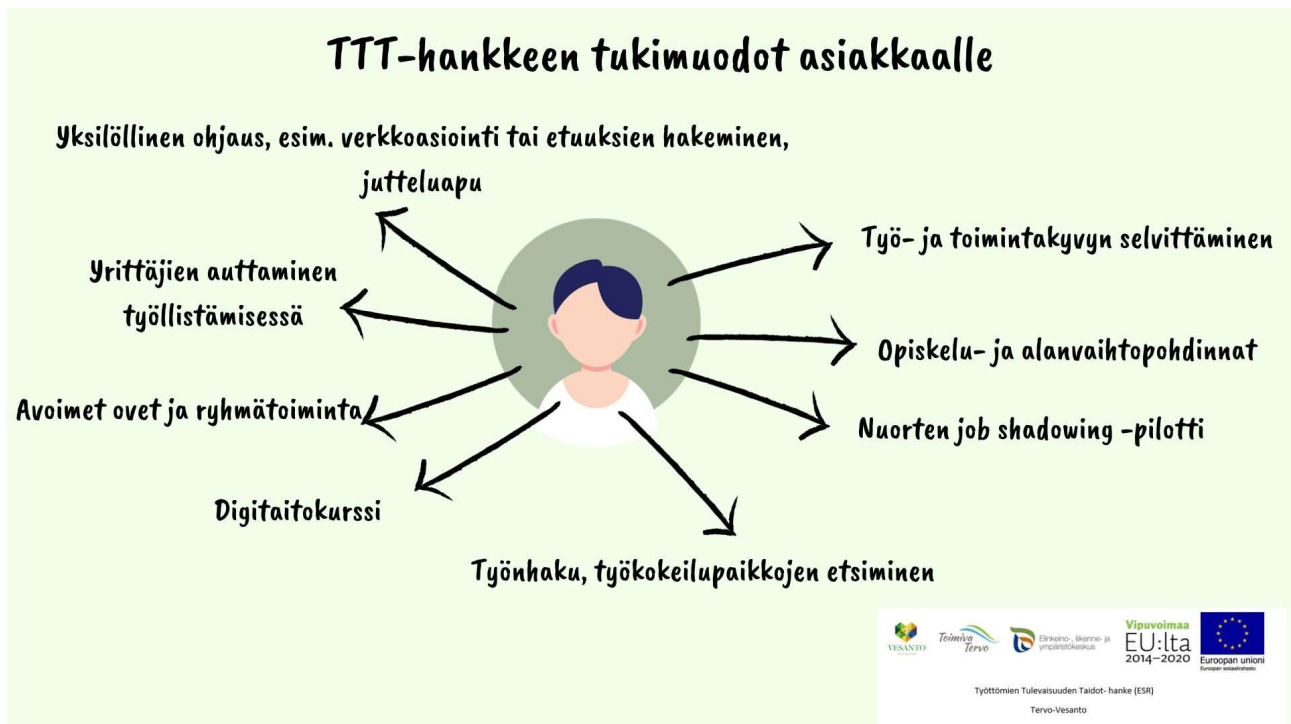
The project's course of digital skills was aimed for people with insufficient digital skills. The goal was to strengthen their digital skills to benefit their job search. The subjects of the course were based on the beginner level defined by Tiekke. According to the feedback of the participants, the course succeeded and was graded, 4.17 in the scale of 1–5.

Group activities were organized in both municipalities. The aim was to increase the experiences of participation among participants. The activities were decided by the participants, and cost minimization was the only limit.

The project bought the services of occupational physician to evaluate the abilities to work of a group of people. Some other examinations were also bought for these people, based on the occupational physician's examination. These evaluations were carried out to comprehensively examine these individuals' abilities to work and perform in everyday life. The customers were guided to this service by social services and services of unemployed. The criteria to take part in this was that their ability to work was found insufficient by themselves and some authoritative who knows them. In addition to the examination on occupational physician, the project bought for example neuropsychologist and psychiatrist examinations. Based on all examinations, the projects workers helped these customers to apply for the support suitable for their condition of health.

Kykyviisari, which was used as an indicator in TTT project, did undergo changes during the project, making it more difficult to compare the results. Kykyviisari was also felt laborious by the participants. In the end of the project there were 15 starter self-assessments made with Kykyviisari and only 8 ending self-assessments. The project workers decided that the most important group to fill up both the starter and end self-assessments were the participants of the course of digital skills. Among all the participants the change in the feeling of participation went from 65.8 % to 74.8 %. The change in the participants of the digital skills course was from 70.5% to 70.2 %.

During the project, the clients found work for different kinds of periods, started studying or rehabilitation, and transferred to sickness benefits. 33 people were unemployed when they started participating in the project, and at the end of their participation, 15 people were unemployed. The project did not affect the municipal share of unemployment benefits. Written info about unemployed persons rights and duties (for the unemployed), and a summary about employing people (for the employers) were produced as a part of this project. These will remain in use in the municipalities of Vesanto and Tervo as the project ends.



Kuva 1. TTT-hankkeen toimintamallit

2 Hankkeen lähtökohdat

Aiemmissa Vesannon ja Tervon alueella toimineissa hankkeissa, sekä monialaisessa yhteistyössä, on tunnistettu haasteita työnhakija-asiakkaiden osallisuuden kokemuksessa ja oikeisiin palveluihin/etuuksiin ohjautumisessa. Asiakkaiden haastavat elämäntilanteet ja kasaantuneet ongelmat eri elämän osa-alueilla vaativat monialaista yhteistyötä. Olemassa olevat palvelut, kuten työttömien terveystarkastukset ja mielenterveyspalvelut olivat hankkeen hakuvaiheessa olleet ruuhkautuneet, ja asiakaskunnan ohjautuminen oikeisiin palveluihin on viivästynyt tai estynyt kokonaan. Työllisyysenhoidolle ei kummassakaan hankekunnassa ollut toimivaa mallia, ja sosiaalipalveluiden siirtyminen hyvinvointialueelle on vaikuttanut palveluiden saatavuuteen ja muuttanut kunnan roolia työllisyysenhoidossa. TE-palveluiden uudistus on hankkeen toteutusaikana ollut suunnitteluvaiheessa ja kunnissa on selvitetty tulevaisuuden toimintamalleja.

Työttömyyden pitkittymisestä syntyy kustannuksia kunnille. 300–1000 päivää työmarkkinatukea saaneen henkilön työmarkkinatuesta kotikunta maksaa 50 %, ja yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneen tuesta kunnan rahoitusosuus on 70 %. Vesannolla vuoden 2022 lopussa työmarkkinatukea sai Kelan tilastojen mukaan 35 henkilöä. Tervossa vastaava luku oli 36. Kelan työmarkkinatuen määrä on 37,21 € päivässä, ja sitä maksetaan viitenä päivänä viikossa. Keskimäärin työmarkkinatuen määrä on 800,02 €/kk. Kunnan osuus työmarkkinatuesta vaihtelee siis yli 300 päivää työmarkkinatuella olevien kohdalla noin 400 eurosta noin 560 euroon kuussa. (Kela.fi.) Työllisyyden edistämällä ja ihmisten ohjaamisella tarkoituksenmukaisesti palveluihin voidaan siis hillitä ja ennaltaehkäistä kunnille syntyviä kuluja.

Yhtenä hankkeen tavoitteena on ollut kokeilla työ- ja toimintakyvyn selvityksien toteuttamista ostopalveluna hankkeen kautta niin, että erityisesti työkykyä arvioi työterveyteen erikoistunut lääkäri. Työ- ja toimintakyvyn selvityksiin asiakkaat ohjautuivat heidän kanssaan jo aiemmin työskennelleiden sosiaali- ja te-palveluiden asiantuntijoiden arviosta. Työ- ja toimintakyvyn selvitykseen osallistuminen oli asiakkaalle vapaaehtoista. Tavoitteena oli työ- ja toimintakyvyn arvioinnin kautta selvittää asiakkaan elämäntilannetta ja hankkia tarvittavat tutkimukset oikean palvelun löytämiseksi. Selvitykset toteutettiin monialaisesti työterveyden erikoislääkärin, hankkeen henkilöstön ja asiakkaan kannalta oleellisten muiden palveluiden kesken. Prosessissa asiakkaan ”ääni”, toimijuus ja osallisuus, on tärkeä osa prosessia.

Asiakkaiden työelämätaitojen puute on nähty hankkeen hakuvaiheessa työllistymistä vaikeuttavana tekijänä. Hankkeen aikana asiakkaita on kannustettu ja opastettu työnhaussa sekä ohjattu heille kuuluvien palveluiden piiriin. Yhdeksi työllistymistä vaikeuttavaksi tekijäksi on hankkeen hakuvaiheessa tunnistettu digitaalisten taitojen puute. Tähän on hankkeessa vastattu järjestämällä digitaaliskurssi, jossa opiskellaan Tieken taitotaso-luokittelun mukaiset aloittelevan käyttäjän taidot. Kurssin toteuttajaksi kilpailutettiin Sisä-Savon kansalaisopisto. Hankkeen osallistujille vuokrattiin kurssin ajalle kannettavat tietokoneet ja O365-lisenssit, jotta

taloudellinen tilanne ei estäisi kenenkään osallistumista kurssille. Kurssille osallistujat ohjautuivat työnhakijoiden kanssa työskenteleviltä ammattilaisilta tai sosiaalisessa mediassa ja paikallisilla ilmoitustauluilla esillä olleiden mainosten kautta.

Koko hankkeen toteuttamisajan on säännöllisesti järjestetty yhteisöllistä toimintaa, jolla on tavoiteltu osallisuuden kokemuksen lisäämistä ja yksinäisyyden torjumista. Yhteisöllistä toimintaan on suunniteltu hankkeen asiakkaiden ja avoimien ovien kävijöiden kanssa. Vesannolla on toiminut jo ennen hanketta Virtapiiri-ryhmä, johon on kokoontunut vaihteleva määrä aikuisia osallistujia yhteisen tekemisen ääreen. Tervossa toive yhteisöllisestä toiminnasta nousi esille varsin pian hankkeen alettua, ja myös Tervossa yhteinen tekeminen on järjestetty asiakkaiden toiveiden pohjalta. Hankkeen aikana on esimerkiksi pelattu lautapelejä, käyty pilkillä, näkötorjissa, pelaamassa frisbeegolfia ja mölkkyä, geokätköilyä sekä askarreltu. Lisäksi avoimissa ovissa on vierailut koiravieraita, joiden rapsuttelu on houkuttanut paikalle uusia kävijöitä. Ryhmätoiminnoissa on ollut mahdollisuus kokeilla turvallisesti ja yhdessä itselle uusia, kiinnostavia harrastusmahdollisuuksia sekä tavata uusia ihmisiä.

Työttömien tulevaisuuden taidot -hankkeen taustalla on siis ollut Tervon ja Vesannon kuntien tarve kehittää paikallisiin oloihin sopivaa mallia työllisyydenhoidolle. Hankkeella on pyritty luomaan uusia toimintatapoja, jotka tukevat asiakkaiden osallisuutta ja oikeisiin palveluihin ohjautumista, sekä työllisyystilanteen parane- mista. Tavoitteena hankkeella on ollut sellaisten toimintamallien kehittäminen ja testaaminen, joita voidaan kunnissa hyödyntää myös hankkeen päättymisen jälkeen.

3 Hankkeen toteuttaminen

3.1 Avoin toiminta ja ryhmätoiminta

Hankkeessa järjestettiin tammikuusta joulukuuhun avointen ovien toimintaa Vesannolla viikoittain, paria kesäajan viikkoa lukuun ottamatta. Keväällä avoimet ovet toteutettiin keskiviikkoisin ja torstaisin klo 12–15. Syksyllä määrää laskettiin ja avoimet ovet toteutuivat keskiviikkoisin klo 12–15. Alla olevassa taulukossa avoimien ovien kuukausittaiset kävijämäärät.

Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu
23	23	42	12	6	8	7	17	5	11	16	5

Kävijämäärissä on siis tapahtunut vuoden mittaan muutosta, ja erityisesti kesäaikana toiminta ei tavoittanut kävijöitä. Kesällä aikaa käytettiin avoimien ovien sijasta ulkona tapahtuvaan yhteiseen toimintaan ja panostettiin myös Tervossa avoimeen toimintaan Kyläkammarilla. Kyläkammarilla oli kesän aikana avointa toimintaa tiistaisin, ja siihen osallistui 1–2 kävijää / kerta, lukuun ottamatta lettutarjoilua, johon osallistui runsaasti ihmisiä. Hankkeen kokemusten pohjalta voitaneen todeta, että avoimelle toiminnalle ei ole Vesannolla ainakaan viikoittain järjestettynä kysyntää. Lisäksi esimerkiksi kirjastoissa tarjotaan digineuvontaa, joka on vakiintunutta toimintaa ja vastaa osaksi digituen tarpeeseen.

Lisäksi Tervossa ja Vesannolla järjestettiin ryhmätoimintaa. Vesannolla jatkettiin jo ennen hanketta kokoon-tuneen Virtapiiri-ryhmän toimintaa, joka on aikuisille suunnattua osallisuutta tukevaa toimintaa. Virtapiiri kokoontui kerran kuussa ja hankkeesta osallistui kokoontumiseen ohjaaja, sekä kokoontumiset mahdollistet-tiin hankkeen tilassa Vesannolla. Virtapiirissä oli osallistujia 1–4, ja myös Tervosta saatiin osallistujia parille tapaamiselle. Teemoista päättivät ryhmäläiset työntekijöiden avustuksella. Vuoden aikana käytiin lumiken-käilemässä, pilkillä, makkaranpaistossa, pelaamassa mölkkyä, askarreltiin ja pelattiin lautapelejä. Virtapiirille toivottiin jatkoa vielä hankkeen päättymisen jälkeen, ja sille yritettiin etsiä ryhmäläisistä vastuuhenkilö, joka voisi kunnan hyvinvointipalveluiden tuella järjestää toimintaa jatkossa itsenäisesti.

Tervon asiakkaat toivat myös alkuvuodesta 2023 esille yksinäisyyden kokemuksia, tekemisen puutetta ja ha-lua osallistua yhteiseen toimintaan. Tervossa järjestettiin ryhmätoimintaa satunnaisemmin: käytiin näkötor-nissa, pelaamassa frisbeegolfia ja paistamassa makkaraa. Osallistujia myös Tervossa oli 1–4 / kerta.

Yhteisöllisellä avoimella toiminnalla pyrittiin lisäämään kuntalaisten osallisuuden kokemuksia ja vähentä-mään yksinäisyyden tunnetta. Osallistujamäärät jäivät pieniksi, vaikka yksittäiset ihmiset toivat esille kiin-nostusta ryhmätoimintaan osallistumiselle. Kynnys osallistumiseen kuitenkin oli ilmeisesti liian suuri tutuista ohjaajista huolimatta. Osa kertoi myös, että on vaikeutta muistaa tulla paikalle sovittuna aikana. Ryhmätoi-mintaan ja muuhun avoimeen toimintaan osallistuneet kertoivat, että toiminta oli mielekästä ja hyvinvointia tukevaa.

3.2 Työ- ja toimintakyvyn selvitykset

Hankkeen työ- ja toimintakyvyn selvityksiin osallistui seitsemän hankkeen asiakasta. He ohjautuivat selvityk-siin yhteistyökumppaneiden (sosiaalitoimi, te-palvelut) suosituksista tai suoraan hankkeen asiakkuudesta. Kaikilla osallistuneilla oli arvioitu joko hankkeessa toteutettujen haastatteluiden tai heidän kanssaan pitkään työskennelleiden asiantuntijoiden toimesta rajoitteita työkyvyssä ja sitä kautta joko ammatillisen kuntoutuk-sen tai sairastamiseen liittyvien etuuksien tarve. Osan kohdalla oli jo haettu aiemmin kuntoutusta tai

eläkettä, mutta niitä varten ei ollut saatu julkisesta terveydenhuollosta tarvittavia tutkimuksia tai tutkimukset olivat olleet puutteellisia eläkevakuutusyhtiöiden kriteereihin verrattuna.

Työ- ja toimintakyvyn selvitykset toteutettiin monialaisena yhteistyönä, ja niissä kunnioitettiin asiakkaan osallisuutta ja omia toiveita alusta loppuun saakka. Osallistuminen oli vapaaehtoista. Työterveyslääkärin tarkastukset toteutettiin ostopalveluna. Hankkeen alussa kilpailutukseen osallistuivat Lääkärikeskus Aava ja Pihlajalinna. Tarjoukset pyydettiin myös Mehiläisestä ja Coronarialta, jotka eivät jättäneet tarjousta. Kilpailutuksen perusteella valittiin palveluntuottajaksi Lääkärikeskus Aava Kuopiosta, ja hankkeeseen nimettiin lääkäriksi työterveyden erikoislääkäri Mervi Karttunen. Karttunen tapasi asiakkaat lääkärintarkastuksessa Vesannolla huhtikuussa 2023. Kaksi työkykyselvityksiin myöhemmin mukaan tullutta asiakasta kävi ensimmäisissä tarkastuksissa Karttunen vastaanotolla Kuopiossa. Ennen tarkastuksia hanke haastatteli osallistujat ja heidän kanssaan yhteistyössä hankittiin aiempia lausuntoja, päätöksiä ja toimenpiteitä Karttunen tutustuttavaksi jo ennakkoon.

Ensimmäisten tarkastusten ja aiempien toimenpiteiden perusteella Karttunen ohjasi asiakkaat tarvittaviin lisäselvityksiin, joista toteutuivat julkisessa terveydenhuollossa ne, jotka oli mahdollista toteuttaa hankkeen aikataulussa esimerkiksi terveyskeskuksessa. Ostopalveluna toteutettiin esimerkiksi erikoislääkärin arvioita ja neuropsykologinen tutkimus, joita ei ollut mahdollista saada julkisesta terveydenhuollosta kohtuullisella aikataululla.

Karttunen tapasi ne asiakkaat, joiden työkyvyn arvio ei siihen mennessä edennyt, uudelleen Vesannolla syyskuussa 2023. Tässäkin vaiheessa asiakkaille kirjoitettiin vielä lähetteitä tarvittaviin lisätutkimuksiin. Osan kohdalla tässä vaiheessa oli jo siirrytty sairastamisen ja kuntoutumisen etuuksien piiriin tai hakemus kuntouttaviin toimenpiteisiin oli jo tehty.

Hankkeessa havaittiin, että työ- ja toimintakyvyn selvitysten prosessi on pitkä, vaikka käytössä olisikin ostopalveluita. Oikean diagnoosin saamiseksi tarvitaan myös poissulkevia tutkimuksia, joten lääkäri- ja tutkimuskäyntejä syntyy helposti useita yhdelle asiakkaalle. Julkisen terveydenhuollon puolella prosessit ovat vielä pitempiä, ja työttömän työnhakijan pääsy tutkimuksiin on vaikeaa, jos kyseessä ei ole akuutti sairastuminen. Pitkään työttömänä olleilla ihmisillä voi olla taustallaan lukemattomia lääkärikäyntejä, joista ei ole ollut apua oikean etuuden piiriin pääsemisessä tai oikean statuksen saamisessa (esim. eläke, kuntoutus, sairaus). Vesannolla ja Tervossa on vaikea päästä erikoislääkäreiden vastaanotoille. KYS:n vastaanotoille jonotusajat ovat pitkät, ja vaaditaan erikoisalan mukaan paljon selvittelyä perusterveydenhuollossa ennen lähetteen hyväksymistä.

Hankkeen kokemusten perusteella suosittelemme, että työ- ja toimintakyvyn selvityksiä hankitaan ostopalveluna niille työttömille, joiden työ- ja toimintakyky on heidän kanssaan työskennelleiden asiantuntijoiden mukaan heikentynyt. Työterveyden erikoislääkärin arvio osoittautui hankkeessa hyväksi lähtökohdaksi

selvityksille, sillä tutkimuksissa tarvitaan myös eri ammatteihin ja niiden vaatimuksiin vaadittavaa terveydenhuollon osaamista.

Työ- ja toimintakyvyn selvityksien ostopalveluiden hinnaksi tuli 1816,69 € / osallistuja. Tämä summa kattaa ostetut lääkärintarkastukset, tutkimukset ja lausunnot sekä lääkärin kilometrikorvaukset Vesannolla toteutetuista päivistä. Lisäksi asiakkaita on ohjautunut julkiseen terveydenhuoltoon tutkimuksiin, mutta näistä ei ole syntynyt kustannuksia hankkeelle.

3.3 Digitaikurssi

Hankkeessa toteutettiin digitaikurssi työnhakijoille, joiden heikot tietotekniset taidot katsottiin työllistymistä haittaavaksi. Kurssille ohjautui kahdeksan ihmistä, osa omasta aloitteestaan ja osa muiden ammattilaisten ohjaamina. Kaksi osallistujaa joutui perumaan elämäntilanteensa vuoksi osallistumisensa kurssille, mutta ilmoittivat, että olisivat kiinnostuneita osallistumaan kurssille, jos sellainen järjestettäisiin tulevaisuudessa uudestaan. Kurssille ilmoittautuneista osa oli Tervosta ja osa Vesannolta. Tervolaisten kanssa sovittiin kyytijärjestelyistä Vesannolla pidettäviin tapaamisiin.

Kurssin opetus ostettiin Sisä-Savon kansalaisopistolta kilpailutuksen jälkeen. Tarjouspyynnöt jätettiin Sisä-Savon kansalaisopistolle, Savon koulutus oy:lle (Sakkyn ulkopuolelle myytävä koulutus) sekä Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopistolle (Poke). Tarjouksen jättivät Savon koulutus oy ja Sisä-Savon kansalaisopisto, Poke oli kiinnostunut järjestämään koulutusta, mutta ei pystynyt jättämään tarjousta määräaikaan mennessä.

Kurssille osallistujat saivat käyttöönsä Savon ICT:ltä leasing-tietokoneet ja @vesanto.fi -päätteiset O365-tunnukset. Leasing-koneet olivat käytettyjä koneita, jotka olivat palautuneet sopimuksen päättyessä takaisin Savon ICT:lle. Ne todettiin toimiviksi kurssilaisten käyttöön. Koneet ja lisenssit olivat kurssilaisten käytössä kurssin ajan. Kurssin päätteeksi osallistujia opastettiin myös omaan käyttöön sopivan tietokoneen hankinnassa.

Kurssin kesto oli 10 x 1,5 h. Välissä pidettiin vapaaviikko koulujen syyslomaviikolla, eli kurssin pituus oli 11 viikkoa. Kurssin tavoitteena oli Tieken aloittelevan käyttäjän taitotasoa (<https://tieke.fi/digitaivotasot/>). Aloittelevan käyttäjän taitotasolla henkilöllä on perusvalmiudet laitteiden käyttöön, tietoturvaan ja viestintään. Tavoitteena ovat valmiudet sujuvaan ja turvalliseen käyttöön, sähköiseen asiointiin ja kriittiseen suhtautumiseen verkosta löytyvään tietoon.

Hankehakemukselle oli kirjattu taitotasojen mittaaminen kurssin alussa, kesken kurssin ja kurssin päättyessä. Kurssia aloitettaessa todettiin, ettei tarvetta taitotasojen mittaamiselle erikseen ollut, sillä tietokoneen

käyttämistä aloitettiin opettelemaan käynnistämisestä, sisäänkirjautumisesta ja sähköpostin löytämisestä alkaen. Oli siis selvää, että kurssilaisten digitaidot olivat alkutekijöissään, ja kurssilla tullaan keskittymään hyvin perusasioihin.

Kurssin aiheet olivat:

1. kerta: saatuun laitteeseen tutustuminen, sen käynnistäminen ja kirjautuminen sisään O365-tilille
2. kerta: laitteeseen tutustuminen jatkui, kirjautuminen sisään sähköpostiin ja sähköpostin lähettäminen
3. kerta: sähköpostin käyttäminen, viesteihin vastaaminen
4. kerta: Tekstinkäsittelyohjelmaan tutustuminen
5. kerta: Tekstinkäsittelyohjelmaan tutustuminen, kuvakaappauksen ottaminen ja liittäminen
6. kerta: Taulukkolaskentaohjelmaan tutustuminen, yksinkertaiset laskutoimitukset ja taulukon tekeminen
7. kerta: budjetin tekeminen taulukkolaskentaohjelmalla, helppokäyttötoiminnot

Kurssin päätteeksi osallistujille jaettiin todistukset osallistumisesta, ja kerättiin palautetta kurssista. Palautetta kerättiin Tieken aloittelevan käyttäjän taitotason mukaisista tavoitteista, ja osallistujia pyydettiin arvioimaan asteikolla 1-5, kuinka hyvin kurssilla käsiteltiin seuraavia aiheita:

- Tietokoneen käyttäminen (esim. käynnistäminen, kirjautuminen, ohjelmien asentaminen): **3,83/5**
- Tietoturva (esim. omista käyttäjätiedoista huolehtiminen, salasanat, turvallisen sivun tunnistaminen): **4/5**
- Medialukutaito (oikean tiedon löytäminen netistä, väärän tiedon tunnistaminen, mainosten tunnistaminen): **3,17/5**
- Viestintävälineet (esim. sähköposti, videoneuvottelu, viestien lähettäminen): **4/5**
- Helppokäyttötoiminnot (esim. näkemistä, kuulemista tai kirjoittamista helpottavat toiminnot): **3,83/5**
- Kurssille kokonaisuudessaan antaisin arvosanan: **4,17/5**

Avoimia kirjallisia palautteita jätettiin kaksi: ”Pieni ryhmä sai apua hyvin” ja ”Hyvin Neuvoja olisin kaivannut enemmän”. Suullisesti kurssiin viimeisellä tapaamisella hyvää palautetta saatiin ryhmähengestä ja siitä, että osallistujat kokivat tulleen kuulluiksi ja saaneensa ryhmässä tilaa itselleen ja tukea oppimiselleen. Ryhmän pieni koko kuitenkin näkyy kustannuksissa per osallistuja. Ryhmän kokoa kasvattamalla opetuksen hinta per osallistuja jäisi matalammaksi, joskin koneiden leasing-kustannukset nousisivat.

Kustannus	Hinta
Tietokoneiden leasing	1116€ (186 € / osallistuja)
O365 -lisenssit	0€
Opetus	990€ (165 € / osallistuja)
Yhteensä	2106€ (351 € / osallistuja)

Tarve digitaitokurssille on yhä olemassa, sillä halukkaita osallistujia jäi yksilöllisten elämäntilanteiden takia pois kurssilta. Tulevaisuudessa kurssin järjestämistä voi hankkeen kokemusten perusteella suositella, mutta kustannuksien minimoimiseksi tietokoneiden vuokraamiselle kannattanee pohtia vaihtoehtoja.

3.4 Job shadowing -pilotti

Job shadowing -pilotin tavoitteena oli ”syrjäytymisvaarassa” olevien nuorten tutustuttaminen yrittäjyyteen ja heitä kiinnostavien yritysten toimintaan. Pilotin toteuttamista suunniteltiin yhdessä nuorten ja nuorten aikuisten kanssa työskentelevien sekä yritystoimintaa edistävien tahojen kanssa. Toukokuussa järjestettyyn suunnittelupalaveriin osallistuivat hankkeen henkilöstön lisäksi etsivä nuorisotyöntekijä, elinkeinoasiamies, opinto-ohjaaja ja yrittäjien edustaja. Mukaan oli kutsuttu myös työpajan ohjaaja ja nuorten edustaja, mutta he olivat estyneitä. Nuorten ääntä toi kuitenkin esille etsivän nuorisotyöntekijän mukana kulkenut harjoittelija. Palaverissa esitettiin toiveita huomattavasti laajemmasta kokonaisuudesta, kuin hankkeen budjetin osalta oli mahdollista. Lisäksi haasteeksi katsottiin rajaus ”syrjäytymisvaarassa” olevista nuorista. Yrittäjäpuolelta suhtauduttiin pilottiin myönteisesti, ja yhdessä totesimmekin, että haasteena ei ole yrittäjien tavoittaminen, vaan sopivan nuorten ryhmän tavoittaminen.

Nuorten ryhmä muodostettiin lopulta yhteistyössä etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajan kautta. Job shadowing -pilotin toimenpiteisiin osallistui neljä nuorta, jotka olivat työelämän ja koulutuksen ulkopuolella pilotin aikaan. Nuoret osallistuivat pilottiin vapaaehtoisesti, mutta heidän motivoimisekseen sovittiin, että pilotin päätteeksi juhlistamme osallistumista heidän haluamallaan tavalla. Nuoret toivoivat pitsatarjoilua pilotin päätteeksi, joten sovittiin, että sellainen heille järjestetään.

Nuorten mielenkiinnon kohteiksi nousivat kuljetusala, parturi-kampaamoala ja peliala. Ensimmäinen alaesittely järjestettiin kesäkuussa, jolloin työstään kertoi parturi-kampaamo Bondin yrittäjä. Samalla saimme spontaanisti myös kuljetusalan esittelyn, kun ryhmää kuljettanut Jetista Oy:n yrittäjä kertoi omasta työstään ja henkilökuljetusalasta. Yhden nuoren kanssa sovittiin tässä yhteydessä varjostamisajankohta parturi-

kamppaan varjostamiselle. Kuljetusalan varjostamiseen osallistui yksi nuori myöhemmin toisen yrittäjän matkassa, sillä henkilökuljetusala ei ollut kuljetusalasta häntä kiinnostavin osa.

Lokakuussa järjestettiin pelialan yritys esittely, johon osallistui nuorten ryhmästä kolme. Pelialaa esitteli Kalla Gameworks Oy:n yrittäjä. Kaikki kolme nuorta halusivat myös varjostaa pelialan yrittäjää. Pelialalla työskennellään pääasiassa etäyhteyksin, joten etäyhteyden hyödyntäminen sekä alan esittelyssä, että varjostamisessa koettiin yrittäjän kanssa yhteistuumin toimivaksi ratkaisuksi.

Yrittäjille maksettiin alan esittelystä korvaus. Korvauksen määrää pohdittiin job shadowing -pilotin budjetin näkökulmasta ja yhteistyössä yrittäjien edustajan kanssa. Summaksi päätettiin 100€ / alaesittely. Varjostettavana olemisesta ei maksettu korvausta. Kuljetuskustannuksia hankkeelle syntyi siitä, kun kuljetettiin nuorten ryhmä Tervoon seuraamaan parturi-kamppaan esittelyä.

Toukokuu

Marraskuu



Kuva 2. Job shadowing -pilotin aikajana.

Job shadowing –pilotti päätettiin pitsatarjoilun merkeissä. Ruokailun ohella keskusteltiin varjostamiskokemuksista ja siitä, millainen kuva nuorille jäi yrittäjyydestä pilotin kautta. Nuoret kuvasivat saaneensa tietoa heitä kiinnostavista aloista ja yrittäjänä toimimisesta. Peliala ja asiakaspalvelutehtävät kiinnostivat nuoria tulevaisuuden työtehtävinä, ja yrittäjyyttä pidettiin osin houkuttelevana mahdollisuutena, jos sopiva ala löytyy. Yrittäjyydestä nuorille jäivät mieleen taloudelliset vastuut ja omasta hyvinvoinnista huolehtiminen. Riskinä nuoret pitivät loppuun palamista ja rahojen riittäminen sekä verotukseen liittyviä ongelmia.

Nuorten mukaan vastaavan pilotin voisi järjestää myös uudelleen. Pieni ryhmä oli heidän mielestään sopiva pilottiin, ja mahdollisti kaikille rennomman osallistumisen ryhmässä. Jos ryhmä olisi suurempi, nuoret pohtivat uskaltaisivatko kaikki kertoa itseään kiinnostavista aloista. Job shadowing –toimintamallia pidettiin myös peruskoululaisille sopivana tapana tutustua yrityksiin ja suunnitella omaa koulutuspolkua. Yrittäjien tarinat koettiin opettavaisiksi ja hyödyllisiksi oman tulevaisuuden suunnittelun kannalta. Kehittämiseksi nuoret esittivät, että varjostamiseen voisi varata pidemmän ajan, esimerkiksi kokonaisen päivän tai vaihtoehtoisesti

pitkälle ajanjaksolle jaettuja parin tunnin kertoja. Pitkälle ajanjaksolle jakautumista kannatettiin, koska silloin olisi enemmän mahdollisuuksia palata yrittäjän kanssa aiempien kertojen sisältöön ja sieltä mahdollisesti heränneisiin kysymyksiin.

Työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten osalta olemassa olevia palveluita ovat etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta. Nämä ovat jatkossakin ensisijaiset palvelut kohderyhmään kuuluvien nuorten osalta. Toisaalta myös koulutuksen piirissä olevat nuoret eri koulutusasteilla kaipaavat lisätietoa yrittäjyydestä, joten yhteistyössä eri toimijoiden kanssa järjestettynä job shadowing -toimintamallia voi hyvin hyödyntää jatkossakin osana nuorten yrittäjyyskasvatusta.

3.5 Työnhakijoiden palveluiden kehittäminen, ”työttömän tiekartta”

Hankkeessa kerättiin tietoa alueella työnhakijoiden kanssa toimivista palveluista ja muodostettiin ”tiekarttaa” työttömille suunnatuista palveluista. Näitä esiteltiin molempien kuntien kunnanhallitusten kokouksissa ensin kesäkuussa, ja hankkeen päättyessä marras-joulukuussa. Tiekartan pohjalta luotiin infopaketti, joka jää kuntien kotisivuille julkaistavaksi sekä työttömien kanssa työskentelevien käyttöön. Tiekartta itsessään löytyy tämän raportin liitteenä (Liite 1).

Hankkeessa havaittiin, että kohderyhmän tavoittaminen vie aikaa ja vaatii tuttuuden muodostamista. Edeltävän Kotelo-hankkeen jatkuvuus työntekijän pysyvyyden myötä Vesannolla sekä työntekijän paikallistuntemus helpotti hankkeen käynnistämistä Vesannolla. Vesannolla myös ”puskaradiolla” oli vaikutusta avoimien ovien kävijöihin, kun vakiokävijät toivat mukanaan välillä uusia ihmisiä. Toisaalta puskaradion kautta saatiin myös tietoa siitä, että esimerkiksi hankkeen nimi ”Työttömien tulevaisuuden taidot” -koettiin rajaavana, eli esimerkiksi työssäkäyvät tai eläkkeellä olevat eivät kokeneet toiminnan olevan heille suunnattua. Avoimien ovien tavoitteena olisi kuitenkin ollut tavoittaa erilaisissa elämäntilanteissa olevia kuntalaisia.

Tervon osalta asiakashankintaa hankaloitti osin paikallistuntemuksen puute ja toisaalta sosiaalipalveluiden työntekijöiden vaihtuvuus. Sosiaalipalvelut olivat molemmissa kunnissa tärkeä yhteistyökumppani, ja hankkeeseen ohjautumisessa tapahtui Tervossa selvä käänne sosiaalityöntekijän siirtyessä toisiin tehtäviin. Te-palveluista ohjattiin asiakkaita hankkeeseen, mutta yhteydenoton aloitteen jäädessä asiakkaan vastuulle todettiin, että vaikka Te-palveluista oli ohjauksia tehty, ei ohjatuista asiakkaista suuri osa ottanut koskaan yhteyttä hankkeeseen. Asiakasohjauksissa rinnalla kulkemisella on siis suuri merkitys, kun kyseessä on vapaaehtoinen palvelu. Yhteydenotto palveluihin vaatii motivaatiota ja uskallusta, jos se jää asiakkaan itse tehtäväksi.

Koska hankkeen henkilöstöllä ei ollut pääsyä rekistereihin, oli asiakkaiden ohjautuminen siis yhteistyökumppaneiden ja markkinoinnin varassa. Toimintaa markkinoitiin sote-palveluihin, te-palveluihin, sekä sosiaalisessa mediassa, printtimediassa että kirjastojen/kauppojen/torien ilmoitustauluilla. Hanke saavutti Facebookissa ja Instagramissa yhteensä alle 100 seuraajaa. Facebookissa markkinointia toteutettiin lisäksi paikallisissa ryhmissä. Ryhmien kautta tehdystä markkinoinnista saatiin hyvää palautetta, ja ne koettiin helppona tapana markkinoida toimintaa.

Työllisyydenhoidon palveluita luodessa on hankkeen kokemuksen perusteella tärkeää pysyvyys, pitkäjänteisyys ja ”matala kynnyks”. Matalalla kynnyksellä tarkoitetaan tässä sitä, että jokainen on palveluun tervetullut työttömyyden kestästä tai omista tulevaisuuden suunnitelmista riippumatta. Palvelun tulisi olla saatavilla nopealla aikataululla ja asiakkaille sopivalla tavalla, oli se sitten kasvokkainen kohtaaminen, puhelin- tai videoyhteys. Tervon ja Vesannon kunnissa välimatkat kylien välillä ovat pitkät, ja myös autottomat asiakkaat olisi hyvä huomioida palvelun järjestämisessä. Liikkumisen kustannukset voivat olla suuret ja julkinen liikenne rajoittaa kulkemista huomattavasti. Työttömyyden pitkittyessä ihmiset joutuvat luopumaan autoistaan ja toisaalta kynnyksistä lähtemään hakemaan palvelua voi olla erilaisista syistä kasvanut liian korkeaksi. Jotta asioiden hoitamisessa päästään joidenkin asiakkaiden kanssa alkuun, on työllisyydenhoitoa toteuttavan työntekijän todennäköisesti liikuttava kuntien alueella itse.

3.6 Monialainen yhteistyö ja verkostoissa toimiminen

Alueen työnantajat olivat hankkeelle tärkeitä yhteistyökumppaneita. Yrittäjiä saatiin yhteistyöhön job shadowing -pilottiin, heidän kanssaan käytiin keskusteluja työllisyyden edistämisestä ja myös asiakasohjauksessa esimerkiksi työkokeilujen ja palkkatuetun työllistymisen kohdalla tehtiin arvokasta yhteistyötä. Hankkeessa saatiin se käsitys, että alueen yrittäjillä on hyviä ajatuksia työllistämistä ja halua työllistää, mutta toisaalta työllistämisen byrokratia koetaan raskaana ja yrittäjien oma osaaminen siihen riittämättömänä. Alueella toimii paljon yksinyrittäjiä, ja ensimmäisen työntekijän palkkaaminen koettiin keskusteluissa haastavaksi oman jaksamisen ja taloudellisen riskin kannalta. Työnantajien viesti hankkeelle oli, että tarvetta tuelle on työllistämisen suhteen.

Hankkeen yritys yhteistyön tavoitteet täytettiin osittain. Alueella toimivat yritykset ovat kooltaan pieniä, ja suurten yritysten löytäminen yhteistyökumppaneiksi ei toteutunut. Myös aloilla, joihin nuoret halusivat tutustua job shadowing -pilotissa (kuljetusala, parturi-kampaamo, peliala), yritykset ovat pääasiassa pieniä tai mikroyrityksiä. Alla olevassa taulukossa on esitetty lukuina yhteistyöyritysten koot ja lukumäärä, sekä hankemuksessa ilmoitettu tavoite. Yritysten nimiä ei tässä raportissa luetella, ne on raportoitu hankkeen

maksatushakemuksilla ja Eura-järjestelmään rahoittajaa varten. Kiitämme jokaista kanssamme yhteistyötä tehnyttä yrittäjää erityisen lämpimästi.

Yrityksen koko	Lukumäärä (tavoite)
Mikroyritys (alle 10 htv)	8 (5)
Pieni yritys (10–50 htv)	3 (5)
Keskisuuri yritys (50–249 htv)	0 (0)
Suuri yritys (yli 250 htv)	0 (1)

Savogrow'n elinkeinoasiantuntijan kautta tavoitettiin yrittäjiä ja saatiin tietoa mahdollisista työntekijätarpeista hankkeen toteuttamisaikana. Elinkeinoasiantuntija osoittautui hankkeessa hyväksi yhteistyökumppaniksi, ja elinkeinotoimen ja työllisyydenhoidon yhteistyötä peräänkuulutettiin myös muiden kuntien työllisyydenhoidosta vastaavien kanssa käydyissä keskusteluissa.

Piilotyöpaikat ja lyhytkestoiset työntekijätarpeet eivät tule julkisesti tietoon, ja toisaalta työntekijän tarve saattaa olla hyvin äkillinen. Toimiva yhteistyö yrityksiin, elinkeinotoimen ja työllisyydenhoidon kesken voi auttaa työnhakijaa pääsemään kiinni työelämään edes lyhyen työsuhteen verran, ja verkostoitumaan hänen osaamistaan tarvitsevien tahojen kanssa tulevaisuuden tarpeita ajatellen. Lyhyisiinkin työsuhteisiin sekä osa-aikatyöhön kannustamalla ja taloudellisia ratkaisuja etsimällä voidaan saada ihmisiä takaisin työelämään, koska työelämätaitoja, työkokemusta ja verkostoja syntyy jo lyhyistäkin työsuhteista.

Yhteistyötä tehtiin myös Te-palveluiden yritysasiiantuntijan kanssa, jonka kautta saatiin tietoa alueellisista työvoiman tarpeista ja työllisyytilanteesta. Te-palveluiden työnhakija-asiakkaiden kanssa työskentelevät asiantuntijat toimivat hyvänä yhteistyökumppanina palveluihin ohjautumisessa. Hankkeen aikana kävi kuitenkin ilmi, että vaikka Te-palveluista ohjattaisiin henkilöä olemaan yhteydessä hankkeeseen, jäi yhteydenotto usein saapumatta. Hankkeen henkilöstö siis kuuli, että ihmisiä on hankkeeseen ohjattu, mutta nämä eivät koskaan ottaneet hankkeeseen yhteyttä. Suosittelemme jatkossa vahvempaa ohjausta ja saattaen vaihtamista, esimerkiksi yhteisiä tapaamisia asiakkaan, kunnan edustajan ja Te-palveluiden edustajan kanssa niin, että yhteydenoton tekeminen ei jäisi asiakkaan vastuulle.

Hyvinvointialueen henkilöstön kanssa tehtiin yhteistyötä soveltuvin osin. Erityisesti Vesannolla asiakkaita ohjautui hankkeeseen sosiaalitoimesta, ja yhteistyötä tehtiin myös Vesannolla toimivan työpajan kanssa. Tervon osalta yhteistyö sosiaalitoimen kanssa jäi vähäisemmälle hyvinvointialueella tapahtuneiden henkilöstömuutosten vuoksi. Myös Tervossa alkuvuoden aikana sosiaalitoimen kanssa tehtiin joidenkin asiakkaiden suhteen tiivistä yhteistyötä, ja asiakasohjauksia tuli tuolloin myös sitä kautta hankkeeseen.

Terveydenhuollon palveluihin, sekä esimerkiksi vammaispalveluihin tehtiin hankkeesta asiakasohjausta, mutta asiakkaat itse hoitivat näissä yhteydenpidon ja tiedonvälityksen.

Etsivä nuorisotyö ja Vesannon työpaja toimivat tärkeinä yhteistyökumppaneina erityisesti nuorten job shadowing -pilotin sekä työkykyselvitysten osalta. Yhteistyötä tehtiin myös muuten, esimerkiksi yhteisten tapahtumien muodossa. Sekä Tervossa, että Vesannolla järjestettiin keväällä 2023 hyvinvointitapahtumat, joissa mukana olivat edellä mainittujen lisäksi myös kirjastot ja nuorisotoimi sekä hyvinvointialueen fysioterapeutit.

Keväällä tuotiin vierailulle myös Te-palveluiden henkilöstöä (henkilöpalveluiden asiantuntija ja työkykykoordinaattori), jotka tapasivat ihmisiä Tervossa ja Vesannolla. Tervossa tavattiin ko. tapahtumassa yksi henkilö, ja Vesannolla heitä oli 3.

Yhteistyötä tehtiin myös muiden hankkeiden kanssa. Mieliteko-hanke toteutti TTT-hankkeen asiakkaille sekä työpajan ja etsivän nuorisotyön asiakkaille ja ukrainalaisille suunnatun hyvinvointipäivän. Mieliteko-hankkeen Kehukoppia lainattiin myös TTT-hankkeen tapahtumiin. Välitä viljelijästä -hankkeesta saatiin asiakasohjauksia ja asiakkaiden tilanteita edistettiin yhteistyössä. RRP-hanke hyvinvointialueelta kehittää asiakasosallisuutta, ja heidän kumppanuusiltaansa osallistuttiin osallisuuden ja hyvinvoinnin edistämisen kehittämistaroituksessa. Mutkatonta kotoutumista -hankkeen kanssa pohdittiin kotoutumisen, toimeentulon ja työllistymisen asioita.

4 Tulokset

4.1 Kykyviisari: muutos osallisuuden kokemuksessa

Hankkeen aikana tapahtuvaa muutosta asiakkaiden osallisuudessa oli tarkoitus mitata Kykyviisarilla. Kykyviisarin ylläpidossa tapahtui muutoksia vuoden 2023 aikana, ja muutoksen seuraaminen muuttui haastavammaksi, kun vastaukset eivät enää tallentuneet Kykyviisari-alustalle. Myös hankkeen asiakkailta saatiin kritiikkiä Kykyviisaria kohtaan: se koettiin raskaaksi täyttää, liian pitkäksi ja kysymykset hankaliksi. Myös ESR-asiakslomakkeiden, hankkeen oman yhteistyösopimuksen ja Kykyviisarin yhdistelmää pidettiin asiakkaiden keskuudessa liiallisena.

Kykyviisariin saatiin lopulta kerättyä 15 vastausta aloitustilanteesta ja 8 vastausta lopetustilanteesta. Digitaitokurssin osallistujien vastaukset haluttiin ehdottomasti kerätä, ja heistä jokainen vastasi lomakkeeseen

ennen kurssia ja kurssin jälkeen. Vastauksissa keskityttiin Kykyviisarin Osallisuus-osioon, jotta vastaamisesta saatiin asiakkaille kevyempää. Kaikkien vastanneiden kesken osallisuusprosentti muuttui hankkeen asiakkuuden aikana positiivisesti 65,8 prosentista 74,8 prosenttiin. Digitaitokurssilaisten osalta osallisuusprosentti pysyi hyvin tasaisena: aloitustilanteessa keskimäärin 70,5 % ja lopetustilanteessa keskimäärin 70,2 %. Kaikkien osallistuneiden osallisuusprosentin muutosta ei voida pitää luotettavana, sillä aloitusvastauksia oli lähes puolet enemmän kuin lopetusvastauksia. Osallisuuden muutoksen mittaamisessa siis epäonnistuttiin Kykyviisarin käyttämisessä.

4.2 Muutoksen osallistujien statuksissa

Osallistujia hankkeessa oli yhteensä 47, kun tavoitteeksi oli hankehakemuksella asetettu 68. Erityisesti Tervon osalta osallistujien määrä jäi vaatimattomaksi, alle 10 osallistujaan. Tervolaista kohderyhmää pyrittiin tavoittelemaan sosiaalisessa mediassa, kunnan kanavissa, kauppojen ilmoitustauluilla, lehti- ja verkkolehti-mainoksilla sekä järjestetyillä hyvinvointi- ja työnhakutapahtumilla. Hankkeen työntekijöiden arviona on, että yhteistyökumppaneiden puute Tervossa vaikutti hankkeeseen ohjautumiseen, sillä asiakkailta kerätyn palautteen perusteella yhteistyökumppanin tekemä ohjaus oli suuressa roolissa hankkeeseen ohjautumisessa.

47 osallistujan lisäksi ohjattiin joitakin ihmisiä pelkästään puhelimitse, jolloin lomakkeita ei pystytty täyttämään. Joitakin kertaluontoisia ohjauksia jäi lisäksi erilaisista syistä asiakkuuslomakkeiden ulkopuolelle. Todellinen ohjausten määrä on siis jonkun verran suurempi kuin 47. Tulevaisuuden hankkeissa lienee hyödyllistä painottaa sitä, että asiakkuuslomakkeet täytetään heti kohderyhmään kuuluvan henkilön osoittaessa tuen tarvetta, sillä asioiden hoitamisen yhteydessä lomakkeen täyttäminen helposti unohtuu tai jää seuraavalle tapaamiskerralle, jota ei välttämättä koskaan tulekaan.

Hankkeen virallisten osallistujien statuksissa tapahtui muutoksia. Nämä muutokset näkyvät seuraavassa taulukossa.

	TYÖTÖN	TYÖSSÄ	TYÖELÄMÄN ULKOP.	OPISKELE- MASSA	YRITTÄJÄNÄ	ALOITTANUT TYÖNHAUN*
ALKUTILANNE	33	4	7	2	1	-
LOPPUTILANNE	15	17	9	2	1	2

**Ei vaihtoehtona aloituslomakkeella*

Statuksissa tapahtuneesta muutoksesta voidaan päätellä, että hankkeen aikana osallistujia on työllistynyt eri mittaisiin työsuhteisiin. Joitakin henkilöitä on myös siirtynyt työnhakijastatuksesta työelämän ulkopuolelle.

Osallistujamäärä on pieni, mutta antaa viitteitä siitä, että työnhakijoita tukemalla voidaan löytää työpaikkoja. Hankkeen työntekijöille jäi myös kokemuksia siitä, että työnantajien kynnys tiedustella saatavilla olevaa työvoimaa on pienempi, kun heillä on luottamusta työnhakijoiden kanssa työskentelevien asiakastuntemukseen. Hankkeessa koettiin onnistumisen kokemuksia, kun pystyttiin yhdistämään sopiva työtä etsivä ihminen työnantajaan ja työn vaatimuksiin. Tämä vaatii asiakkaiden tuntemista ja niin työnhakijoiden kuin työnantajienkin luottamuksen saavuttamista.

4.3 Mitä hankkeesta jää?

Työttömien tulevaisuuden taidot -hanke päättyi 31.12.2023. Uutta esr-hanketta samalla toimintalinjalla ei ollut mahdollista hakea, ja toisaalta koettiin, että tarve kunnissa on pitkäjänteiselle työllisyshoidolle hankkeiden sijaan. Hankkeet toimivat hyvänä rahoitusmuotona, kun toimintaa kehitetään ja kokeillaan uusia toimintamalleja. TTT-hankkeen kokemusten perusteella tarve on kuitenkin ensisijaisesti työnhakijoiden tukemiselle/ohjaukselle ja työnantajien neuvonnalle, sekä toiminnan vakiinnuttamiselle. Myös Rautalammin ja Rautavaaran kuntien työllisyshoidosta vastaavien henkilöiden kanssa käydyissä keskusteluissa tuli ilmi, että kyseessä on pitkäjänteisyyttä vaativa työ. Asiakasryhmään kuuluu henkilöitä, joiden luottamuksen saavuttaminen vaatii panostusta pitkällä aikavälillä. Myös eläkkeelle ja kuntoutuksiin hakeminen vaatii oman aikansa, ja on asiakasta kuluttavaa, jos työntekijä vaihtuu usein. Työntekijän vaihtuessa katoaa myös asiakastuntemusta ja yhteistyökumppaneita, jotka helpottavat huomattavasti työllisyshoidossa onnistumista.

Kunnissa ei vuoden 2024 alussa jatketa TTT-hankkeen kaltaista toimintaa. Myös TE24-uudistus on yhä kesken, ja sen todellinen vaikutus työllisyshoitoon Tervossa ja Vesannolla näkyy vasta tulevaisuudessa. Hankkeessa saatujen kokemusten perusteella sekä työnhakijoilla, että työnantajilla on tarvetta kasvokkaisille kohtaamisille ja ohjaukselle. Myös Te-palveluista on toivottu paikallista ”työparia” työllisyshoidossa.

Hankkeen tuottamaa materiaalia jää kuntien käyttöön, sekä jaettavaksi eteenpäin. Hankkeessa on syntynyt infopaketti työttömille, joka jätetään kuntiin julkaistavaksi ja hyödynnettäväksi. Myös työnantajille on laadittu lyhyt ohjeistus työllistämisen tukimuodoista vapaasti jaettavaksi.

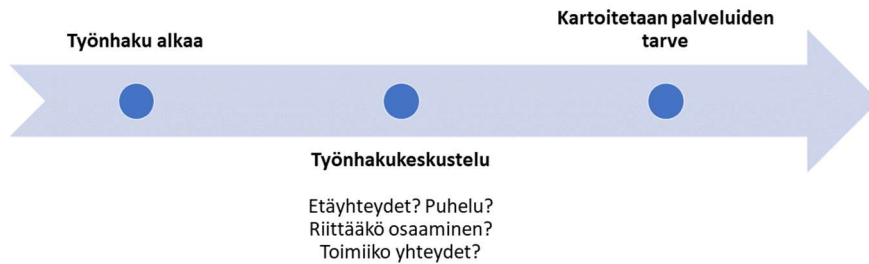
Osallisuutta tukevaa ja yksinäisyyttä torjuvaa Virtapiiri-toimintaa yritettiin saada jatkettavaksi vuoden 2024 puolelle ja aiheesta käytiin keskustelua Vesannon hyte-päällikön kanssa. Vastaavan toiminnan järjestäminen jää hankkeen päättyessä vielä auki, mutta suunnitelmia Vesannolla on aiheeseen liittyen.

Hankkeen raportti jää kuntien hyödynnettäväksi, sekä tietopaketiksi sitä ajatellen, että kunnissa aletaan järjestää työllisyshoitoa uudella tavalla tulevaisuudessa. Toivomme, että tästä raportista ja tekemästämme

työstä on apua tervolaisille, vesantolaisille, työllisydenhoitoa toteuttaville ja päättäjille, ja että hankkeen kokemuksia hyödynnetään palveluiden suunnittelun tukena.

Liite 1. Työttömän tiekartta

Työnhaku alkaa



Kun henkilö jää työttömäksi, hänellä alkaa työnhaku. Työnhakija käynnistää työnhaun ilmoittautumalla TE-palveluihin työttömäksi työnhakijaksi. Tämän jälkeen käydään työnhakukeskustelu. Keskustelu voidaan käydä kasvotusten mutta myös puhelimitse tai etäyhteyksillä. Kun työnhakukeskustelu käydään etäyhteyksillä, voi ongelmaksi nousta yhteyksien toimivuus ja työnhakijan riittämätön digiosaaminen. Työnhaun alussa kartoitetaan työnhakijan palveluiden tarve.

Työnhaku alkaa, mihin työnhakija menee? 1/2

Työllistyy omatoimisesti/nopeasti	Työnhakuvalmennus	Koulutus	Työkokeilu
<ul style="list-style-type: none">Ei palvelun tarvetta	<ul style="list-style-type: none">Etäyhteys?VälimatkatVoiko saada paikallisesti?	<ul style="list-style-type: none">AlanvaihtoRekrykoulutus	<ul style="list-style-type: none">Paikkojen etsimiseen saattaa tarvita tukea

Työnhaku alkaa, mihin työnhakija menee? 2/2

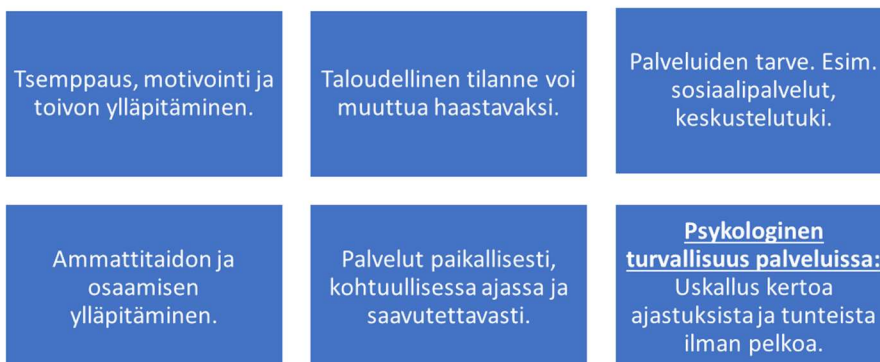
Uraohjaus	Palkkatuki	Työkyvyn arviointi, työttömän terveystarkastus
<ul style="list-style-type: none">• Minkä verran hyödynnetään?	<ul style="list-style-type: none">• Onko työnantajilla riittävä tietoa?• Työnantaja saattaa tarvita apua asiassa.	<ul style="list-style-type: none">• Jonot pitkät.• Pääseekö jatkotutkimuksiin?• HVA:n palveluiden saavutettavuus

Työhaun alkaessa työnhakijan polku saattaa kulkea moneen eri suuntaan. Työnhakija saattaa työllistyä omatoimisesti ja/tai uudelleen työllistyminen voi tapahtua nopeasti, tällöin työnhakijalla ei ole palvelutarvetta. Työnhakija voi myös tarvita työnhakuvalmennusta ja tällöin eteen tulee muutamia seikkoja, joita on tärkeää tarkastella. Näitä ovat mm. mahdolliset pitkät välimatkat, mahdollisesti etäyhteyksillä järjestettävät valmennukset. On tärkeää pohtia, voisiko valmennuksia saada paikallisesti? Työnhakija voi hakeutua esim. rekrykoulutukseen tai kyseeseen voi tulla alanvaihto. Työnhakija voi myös lähteä työkokeiluun. Tällöin työkokeilupaikkojen etsimiseen saattaa tarvita apua.

Työnhakija voisi ohjautua myös uraohjaukseen eri syistä. Uraohjauksen hyödyntämisen mahdollisuuteen olisi hyvä kiinnittää huomiota. Työnhakija voi työllistyä välityömarkkinoille palkkatuella. Työnantajilla ei välttämättä ole riittävä tietoa palkkatuen mahdollisuudesta ja työnantaja voi myös tarvita apua palkkatuen hakemisessa ja/tai maksatuksessa. Työttömällä työnhakijalla on oikeus työttömän terveystarkastukseen, mutta jonot lääkärin vastaanotolle ovat pitkiä ja jatkotutkimuksiin pääsy on tärkeä tarkasteltava seikka. Työttömien terveystarkastukset on hyvinvointialueiden järjestämisvastuulla ja palveluiden saatavuuteen ja saavutettavuuteen on kiinnitettävä huomiota. Hyvinvointialueen palveluihin ohjautumisessa koettiin ongelmia läpi hankkeen keston, ja haasteet tiedon löytämisessä verkkosivuilta ovat myös hyvinvointialueella tiedossa.

Hankkeen aikana todettiin, että terveystarkastukseen hakeutuvien määrä on pienempi, kuin sitä tarvitsevien. Syitä tähän pohdittiin myös yhdessä terveydenhuollon kanssa: Onko oikeus terveystarkastukseen riittäväällä tasolla tiedossa? Voiko oman palveluntarpeen esille tuominen olla joskus liian vaikeaa? Uskaltaanko kertoa, mille oma terveys itsestä tuntuu?

Entä jos työnhaku pitkittyy?



Joskus työnhaku voi jostain syystä pitkittyä. Tällöin työnhakija voi tarvita tsemppausta ja motivointia sekä tukea toivon ylläpitämiseen. Työhaun pitkittyessä taloudellinen tilanne voi muuttua haastavaksi. Myös erilaisten palveluiden tarvetta voi syntyä esim. sosiaalipalveluita, keskustelutukea yms. Jos työnhaku pitkittyy ja ollaan pitempään työelämästä poissa, voi nousta huoli ammattitaidon ja osaamisen ylläpitämisestä. Työhaun pitkittyessä ja toki myös muutenkin on tärkeää, että tarvittavat palvelut järjestyy paikallisesti kohtuullisessa ajassa ja saavutettavasti. Palvelujärjestelmässä on erityisen tärkeää kiinnittää psykologiseen turvallisuuden tunteeseen ja sen luomiseen. Työnhakijalle on synnyttävä turvallinen olo jotta hänelle syntyy uskallus kertoa ajatuksista ja tunteista ilman pelkoa.

Muuta huomioitavaa:

Riittävä palveluiden saanti	
Silta yritysten ja työnhakijoiden välille	
Uudelleen koulutus, kuntoutus tai eläke	
Digitaitojen puutteet tai riittämättömät digitaidot	

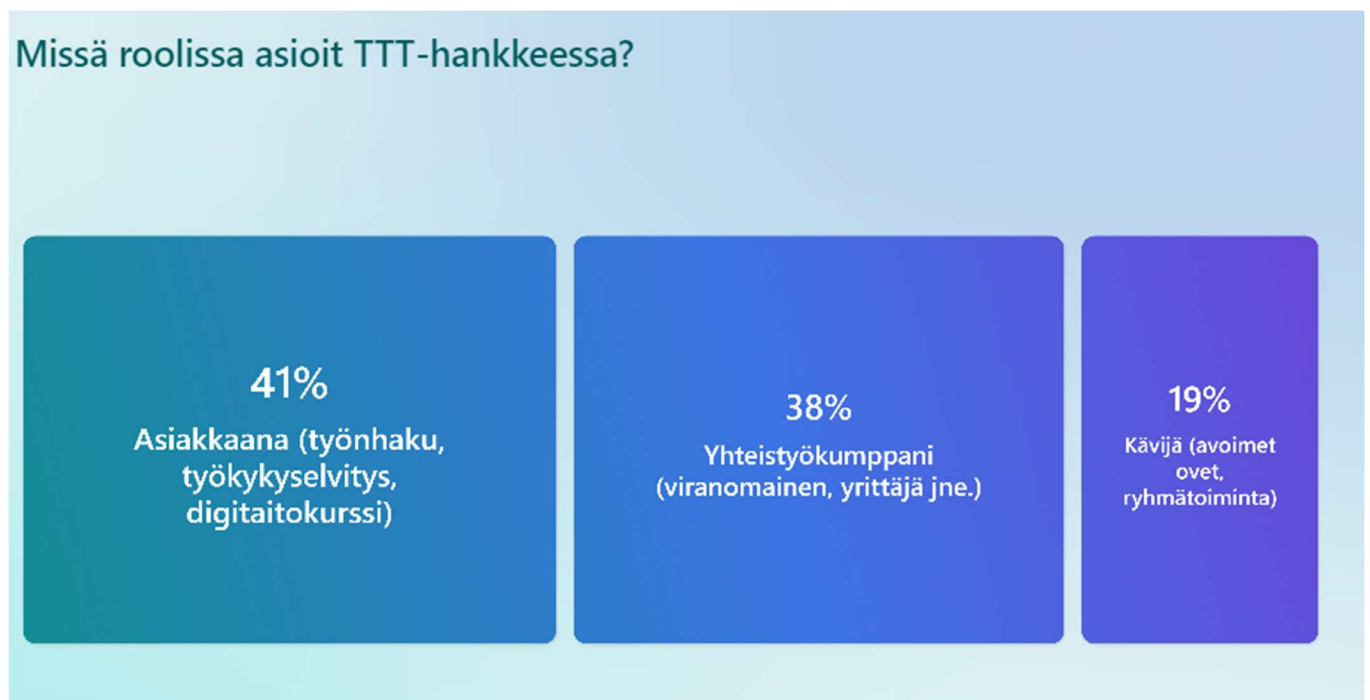
Muita huomioitavia asioista ovat riittävä ja saavutettava palveluiden saanti. Kohtaanto-ongelman keskellä on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota siltojen rakentamiseen yritysten ja työnhakijoiden välille. Aina ei ole mahdollista palata samalle alalle josta on työttömäksi jäänyt ja silloin on tärkeää miettiä uudelleen kouluttautumisen mahdollisuuksia. Joskus voidaan tarvita kuntoutusta monista eri syistä. Joskus on oikea

suunta on eläkkeelle. Digitalisoituneessa ja kokoajan vain enemmän digitalisoituvassa palvelujärjestelmässä on kiinnitettävä erityistä huomiota työnhakija digitaalisten taitojen puutteeseen tai riittämättömiin digitaalisiin taitoihin. On tärkeää tarkastella mitä on järkevää ja mitä ei ole järkevää järjestää digitaalisesti. Tarvittaessa riittämättömiin digitaalisiin taitoihin tarvitaan apua.

Liite 2. Kerätyt palautteet (31 kpl)



Kuva 3. Kysymys kysyttiin kaikilta vastanneilta.



Kuva 4. Kysymys kysyttiin kaikilta vastanneilta.

31 vastausta lähetetty

Kuinka hyvin pystyimme auttamaan sinua? (1 = en saanut yhtään apua, 5 = sain kaiken avun, mitä tulin hakemaan)

4.4

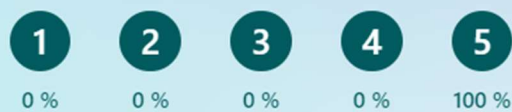


Kuva 5. Kysymys kysyttiin asiakkailta.

31 vastausta lähetetty

Kuinka hyvin toiminta vastasi odotuksiasi? (1 = ei lainkaan, 5 = sain, mitä odotinkin)

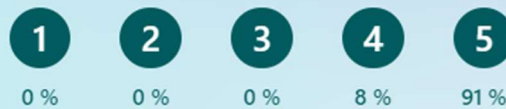
5.0



Kuva 6. Kysymys kysyttiin kävijöiltä.

Onnistuiko yhteistyömme?

4.9



Kuva 7. Kysymys kysyttiin yhteistyökumppaneilta.

Avoimet palautteet

"Hienosti onnistunut hanke. Slava Ukrain!"

"Todella hyvä hanke!"

"Kiitos paljon, meininki on ollut rentoa. Suurta yleisöä ei Virtapiiri tavoittanut, mutta parhaanne olette tehneet. "

"Hyvin sain teidän kautta aavan lääkärin ,sitä myöten myöntävän vastauksen vakuutus yhtiöltä ammatilliseen kuntoutukseen!"

"Erittäin tarpeellinen hanke, jolle toivon jatkossa joskus tulevaisuudessa jatkoa."

"Ollut ihan niin sanotusti rentoa ja sosiaalista toimintaa. Hyvin relax-hetkiä kaiken kiireen keskellä. Sekä kiitos myös avusta tietotekniikan jne. saralla. Toivottavasti Vesannolla jatkuu joku vastaava toiminta. Vaikka Virtapiireissä hyvin pieni vakioporukka."

"Toivon jatkoa tälle toiminnalle!"

"Ttt on mukava paikka, jonne voi mennä juttelee tai muuten vaan"

"Ystävällinen ja miellyttävä palvelu, kiitos."

"Hankkeen projektipäälliköltä Piia Kuuselalta sain kiitettävän palvelun/avun. Työterveyslääkäriltä saamani apu oli sitä vastoin heikko, fyysisen terveydentilani selvittelyyn en ole kokenut saaneeni lainkaan minkäänlaista apua."

"Mukava kokemus, toivottavasti olimme avuksi. Mielellään osallistumme uudestaankin."

"Suatashan tuo olakii että apua suap. Jos satut tulla uusia kiinnostavia kursiloita. Hyvin tuo yhteis työ on sujuna kiitoksia teille."

"Heti kun asiasta aloitimme keskustelut koimme, että asiamme oli teille tärkeä. Saimme teiltä avun jota olimme hakemassa. Kaikki yhteydenottomme sujuivat miellyttävissä tunnelmissa ja asiantuntevasti. Toivotsimme, että saisitte jatkaa hyvää työtänne pitkään."

"TTT-hankkeessa tehdään arvokasta työllisyysasioiden hoitamiseksi paikallisesti. Hankkeen kokemukset, opit ja tieto pitäisi saada hyödynnettyä jatkossakin. Toiveena, että saadaan vielä yhdessä työstettyä asiat jatkovalmisteluun eli miten työ jatkuu ao.hankkeen jälkeen? Uusi hanke? Mitä käytäntöjä pitäisi/ voisi ottaa kunnissa käyttöön? Työllisyyden hoitoasiat ovat niin "pahasti levällään" vielä tällä hetkellä."

"Kiitos tähänastisesta yhteistyöstä ja toivotaan että se jatkuu yhtä mukavana ja naurun täyteisenä loppuun saakka."

"Hyvin ovat asiat sujuneet ja nopeasti olen saanut kysymyksiini vastaukset 👍"

"Hankkeen työntekijöiden kanssa on löytynyt hyvä yhteinen sävel heti :) Yhteistyö on ollut jouhevaa ja antoisaa. On myös ollut ilo huomata, miten asiakkaat ovat löytäneet hankkeen."

"sain täsmä apua työntekijän palkkamiseen liittyvissä asioissa, kiitos!"

"Ttt on parasta ja tänne on aina tervetullut jos on joku ongelma elämässä. Ihana työntekijät plussaa"

"Kiitos hyvästä palvelusta ja toiminnasta 🙌"

"😊"